nähdä isää, sillä menen eripaikoille."

Tämän kuultuaan tuo sairas Janne alkoi itkemään ja itki niin viattomalla lapsen itkulla kuin ikään lapsi hädässä voi itkeä ja lapsihan Janne vielä olikin, sillä olihan hän vasta seitsemän vuoden.

Samassa kun Janne itki, juoksee ovesta sisään Heikki ja Kalle. Kumpikin ehättävät kysymään: "menettekö te isän tykö?" Kallekin kysyi, jolla oli vielä sekava puhe: "menettekö te itän tykö? Tanokaa että Janne ja äiti kuolevat nyt. Tanokaa itälle, että tulla pian kotia."

Kysyin häneltä: "Tiedätkö kuka on isäsi?"

Kalle, tuo lihava, pyyleä poskinen poika, ehätti sanomaan: "äiti on tanonu, te on Huttu Heikka ja äiti tanoo, että olen taiman loukotta tuotu vähän jälkeen kun itä meni Amerikaan."

Kysyin: "onko sinulla kenkiä", johon hän vastasi: "Ei ole minulla kenkiä, juotken aina avojaloin toitella puolen —"

Pyysin tuolta sairaalta lasten äidiltä isän osotetta, jotta kirjoittaisin hänelle, koska äiti oli kerran noin huonossa tilassa. Pyytämäni osotteen hän antoikin ja käski kirjoittaa puolestansa kenties viimeiset terveiset. — Kotiin mentyäni kirjoitinkin, millaista oli näkemäni, vaan ennenkuin ennätti kirje lähteä matkaan, juoksi joku henkilö sanomaan minulle, ettei tarvitse kirjoittaa, oli sairas sanonut. Hän odottaa vielä, hän kärsii vielä, ehkäpä jos isä tulee, tai lähettää rahaa; vaan se oli turhaa, rahaa ei kuulunut, ei edes kirjettäkään.

Kuvauksena vaan olen tämän kertonut, sen takia, että jos sattuisi samallaisia Huttu Heikkoja tai itse hän — nämä rivit lukemaan, niin muistaisivat viattomia pienokaisiaan, sillä ne kärsimykset ovat kuvaamattomia, mitä unhotettu äiti saapi kärsiä, jääden yksin huolehtimaan leivästä. Oi, laskekaa tunnollenne, ja tuomitkaa itse teitänne. Katukaa tomussa ja tuhassa, lähettäkää äidille rahaa. Muistakaa omia lapsianne. Niin oi muistakaa, säälikää, armahtakaa!

KÄRSIVÄ ÄITI.

KUN SE TAPAHTUU.

(Jatkoa ensimäiseltä sivulta.)

tyksessä Europan kaikkien huomatuimpien maiden järjestyneen työväen edustajat — kaikki luvaten, että heidän ammattijärjestönsä eivät anna hallituksen alkaa sotaa mitään toista valtaa vastaan. He tulevat liittämään voimansa yhdeksi suureksi joukoksi, hajottamattomaksi voimaksi, joka ulottuu yli koko Europan, huolimatta valtakuntien rajoista, ja he tekevät yhteisesti yleislakon, kuin yksi mies silloin, jos sota julistettan. Jos heidän hallituksensa saavat heidät sotarintamaan, ja kun he kohtaavat toisensa kasvoista kasvoihin sotakentällä, niin he huutavat tunnussanan "toveri" ja heittävät pois aseensa, kieltäytyen tappelemasta. Miltä mahdollisuuden irvikuvalta tämä nyt tuntuu kylmissä kirjaimissa kerrottuna! Mutta silloin kuin he sen sanoivat sellaisella vakavuudella ja päättäväisyydellä, oli se aivan mahdollinen uskoa — ja hämmästyttävä. Kerron tämän tapauksen tässä syystä, että se muistutettiin voimallisesti minulle joku kuukausi myöhemmin sota-alueella ollessani.

Eräs ranskalainen kapteeni (kreivi de B.) palautti sen takaisin muistiini. "Me hyökkäsimme eteenpäin pajunetit ojossa koko meidän rivi" hän kertoi.

"Olimme jo valloittaneet ensimäisen suojushaudan ja lähestyimme toista, mihin vihollinen oli mennyt suojaan. He alkoivat nousta sieltä myöskin pitkin koko riviä paitsi juuri minun komppaniani edessä. Me tulimme lähelle suojusojaa ja yhtäkkiä sieltä nousi joukko saksalaisia huutaen "toveri" ja heittäen pois aseensa. He ojensivat meille kätensä ja odottivat tuloamme. Me tapoimme heidät."

Mieleeni muistui tuo tapaus kaksi vuotta sitten. "Te tapoitte heidät? Miksi teitte sen?" "Oh, heitä oli vain pieni joukko; me emme voineet vaivautua heidän tähtensä." Hän kai näki kasvoistani, mitä ajattelin. Hänen kasvojensa ilme muuttui myöskin kun hän katsoi minua. Hän selitti hätäisesti, "kaikki tekevät sitä kummallakin puolella". Minä ajattelin sitä tapausta kauan sitte, Wagram haalissa, Pariisissa, ja minä kuulin jälleen ne voimakkaat hyvähuudot pariisilaisten työläisten suusta, kun saksalaisten työläisten edustaja teki heille lupauksensa. Minä ajattelin, että mahtoiko yhtään näitä miehiä olla tämän kapteenin komppaniassa.

Myöhemmin kuulin kertomuksen ranskalaiselta privaatilta, jonka uskon olevan sen yhdistävän lenkin, joka täydentää kertomuksen. Hän oli pitkä laiha mies, jonka tapasin eräänä iltana palatessani kävelyltä Gerbervillen lähistöllä. Meidän ympärillämme joka suunnalla oli kukkula kukkulan perään, jotka kaikki olivat päällystetty hautakummuilla. Kun ilta hämärtyi niin nuo pienet valkoset ristit kuultivat pimeydessä muodostaen kaameita riviä. Hän oli hämmästynyt ja samalla iloinen tavatessaan minut, munkalaisen, täällä. "Tekö olette Pariisissa?" hän huudahti. "Minäkin olen ollut siellä. Minusta tuntuu kun en enään koskaan sinne palajaisi. Tunnetteko Closerie des Lilacsin? (pariisilainen ravintola, jossa taidemaalarit hyvin paljon käyvät). "Kyllä", vastasin minä. "Mitä! Mahdollisesti te olette taiteilija." "Kyllä", vastasin, "minä olen taiteilija. Oletteko te?" "En, olin oppilaana siellä kun sota alkoi. Kuulkaas — olen iloinen, että tapasin teidät; minulla ei ole paljon aikaa, täytyy ehtiä takaisin kortteeriini, mutta minä haluan antaa teille jotakin. Se voi olla teille joksikin hyödyksi."

Hän työnsi käteeni paketin, jonka huomasi olevan tukun kirjeitä kirjoitettu saksankielellä, kun tarkastin sitä tulitikun valossa. "Mistä saitte nämä?" kysyin minä. "Löysin ne miehiltä, jotka pistimme kuoliaaksi. — sak salaisilta", hän sanoi. "En löytänytkään" hän oikaisi samalla puheensa. "Ranskalaiset sotilaat eivät ryövää ruumiita. Eräs paarinkantaja ne löysi; hän antoi ne minulle. Ja tässä — ottakaa tämä myöskin". Hän antoi minulle veren tahriman kirjasen. Se oli taskuraamattu, joka myöskin oli ollut kuolleen saksalaisen hallussa. "Ehkä te haluatte saada sen?" hän kysyi. "Minusta tuntuu ikäänkuin olisitte minulle vanha tuttu. Te olette käyneet Closerie des Lilacsissa. Minä en saa tavata monta ihmistä sieltä entisestä elämästä."

Kun kävelin hänen kanssaan sotilasleiriä kohden, sain hänen puhelustaan kerätyksi seuraavan viimeisen luvun siihen kertomukseen, joka alkoi ennen sotaa:

"Marnen taistelussa" hän kertoi, "jotkut saksalaiset alkoivat heittää aseitaan pois ja huutaa: "toveri!" Me otimme heidät vangiksi. He sanoivat, että he eivät tahdo tapella ja me kaikin kättelimme toisiamme. Mutta sitten meidän päällikkömme kertoi meille, että kerran eräs saksalainen komppania tuli ulos suojushaudastaan huutaen: "toveri!" Ja kun ranskalaiset tulivat ulos suojushaudastaan ottamaan heitä vangikseen, niin silloin he vetääntyivät syrjään ja heidän taakseen piilotettu kuularuisku tappoi kaikki ranskalaiset. Joten me nyt tapamme heidät kaikki aina silloin kun he huutavat "toveri!"

Mahdollisesti se oli tapaus missä pantiin perkeleellinen "kyky" käytäntöön, jonkun kekseliään saksalaisen sotapäällikön taholta pidättääksensä miehensä kapinaan nousemasta — tai mahdollisesti ranskalaiset sotapäällikköt keksivät sen estääksensä miehensä yhtymästä saksalaisten kehoitukseen riisua aseensa. Sotakertomusten ja sotahuhujen sekavuudessa jää todellinen vastaus tähän tuntemattomaksi, mutta minä en voi koskaan lakata aprikoimasta.

KODIN OSASTO

PIKKULASTEN HOITO TALVELLA.

(Hallituksen lapsitoimiston neuvonantoja äidelle.)

Siitä aina erikoisesti painostetaan, että kesällä olisi pikkulasten hoidossa oltava erikoisen huolellisia, kun kesän kuumuus on ylellinen ja siitä johtuvat vatsataudit lapsissa ovat pahimmat. Täten joskus unhotetaan se seikka, että pikkulasten hoidossa on oltava aivan yhtä huolellisia talviseen aikaan.

Kuumuus ja vatsatauti lapselle heinä- ja elokuun ajalla ei ole vähäkään vaarallisempi kuin on kylmä ja siitä johtuvat sairaudet talvella.

On siis selvä asia se, että lapsi tarvitsee talvellakin erikoisen hoidon ja huolenpidon niiden taholta, joita lapsen terveys ja hyvinvointi koskee.

Se on kumoamattomasti todistettu, että suuri osa kuolemista, jotka johtuvat kesäisistä vatsataudeista, olisi ollut mahdollinen välttää, sillä useissa tapauksissa voidaan tauti voittaa ja paljon useammassa tapauksessa voidaan tällaiset tapaukset kokonaan välttää, jos lapsi oikein ruokitaan kuumana aikana. Sama oppi soveltuu myöskin siihen ryhmään lasten taudeista, joita tavallisesti kutsutaan "talvitaudeiksi", nim. kurkkutulehdus, keuhkokuume, "yskät" y. m. s. jotka samoin kuin vatsatauti, ovat suureksi osaksi vältettävissä sillä, että lapsi tietoisesti ja huolellisesti hoidetaan ja että se on ympäröity terveellisillä olosuhteilla.

Terveelliset olosuhteet sisältävät sekä kesällä että talvella sopivan ruuan, sopivissa annoksissa, sopivilla ajoilla, puhtauden, riittävän unen, kylliksi raitista, puhdasta ilmaa hengitettäväksi ja suojeluksen tarttuvilta taudeilta. Tavallisesti tätä viimemainittua varokeinoa puuttuu silloin kun lapset talvella sairastuvat.

Ei talven kylmyys tee ihmisiä sairaaksi, vaan ummehtuneista ja liiaksi lämmitetyistä huonoilmaisista asuinrakennuksista ja muista saman laatuisista paikoista, jossa hengitämme saman ilman moneen kertaan, siten kulettaen taudin basillit henkilöstä toiseen. Lapset varsinkin ovat hyvin herkkiä saamaan tartunnan tällä tavalla, syystä, että ne ovat suurimman osan päivästä sisällä ja äidit luulevat että huone pitää olla visusti sulettu kaiken aikaa, että lapsi ei pääsisi kylmettymään.

Äidin pitäisi käyttää kaikki vallassansa olevat keinot estääksensä lapsen saamasta 'yskää', jolla nimellä sitä tavallisesti nimitetään. "Yskä" saa alkunsa basilleista, siis tartunnan kautta, joka hyvin helposti tarttuu toisesta ihmisestä toiseen, kun yskitään tai aivastellaan. Imettävän äidin, jos hänellä on yskää, pitäisi sitoa ohkanen vaate suunsa ja nenänsä päälle silloin kuin imettää tai muuten käsittelee lasta ja pitäisi tarkoin varoa, ettei koskaan yski eikä aivasta lapsen kasvoille, eikä saa suudella lasta yskässä ollessaan, ei myöskään käyttää omaa nenäliinaansa lapsen käsien ja kasvojen pyyhkimiseen. Äidin ei myöskään saa nukkua lapsen kanssa, jos hänessä on yskää tai on muuten sairas. Monet lapset saavat yskän siitä, että niitä vieraat suutelevat ja tartuttavat niihin yskän basilleja. Viisainta on pitää lapsi tarkoin erillään sellaisten ihmisten läheisyydestä, jotka yskivät ja aivastelevat. Syy miksi pitäisi lapsi tarkoin varoa yskältä on se, että tarttuva yskä on usein kurkkutulehduksen ja keuhkokuumeen edelläkävijä, jotka taudit aiheuttavat tuhansien pikkulapsien kuoleman joka vuosi ja jotka ovat paljon helpommat, tuhansin kerroin helpommat välttää kuin parantaa.

Puhdas ilma on kaikista parhain ase tällaisten tautien torjumisessa. Se ei tarvitse olla kylmää ilmaa, sillä kylmä ilmakin voi olla epäpuhdasta ja lämmin ilma voi olla puhdasta. Ilmavaihto useimmissa amerikalaisissa kodeissa on kovin puutteellinen, sillä ne suletaan tiukasti, että pysyisivät lämpiminä ja siten ilma niissä ummehtuu kelpaamattomaksi hengittää muutaman tunnin kuluessa. Että tämä ilman ummehtuminen voitaisiin edes osittain välttää, pitäisi äitien pitää huoli siitä, että jokainen huone, jossa asutaan, saa ilmanvaihdon vähintään kahdesti vuorokaudessa kylmimpänä aikana ja lämpimällä ilmalla voidaan päästää raikasta ilmaa sisään joka aika vuorokaudesta.

Kun ilma on kovin kylmä ulkona, vietäköön lapsi toiseen lämpöiseen huoneeseen siksi aikaa, kuin toiseen huoneeseen päästetään raitista ilmaa, ja yön aikana pitää varoa, että lasta ei aseteta nukkumaan vetoiseen paikkaan, Jos on viereinen huone, niin voi sen viereisen huoneen ikkunan pitää auki sen sijaan, että makuuhuoneen ikkuna olisi auki, jos on vaara, että makuuhuone liiaksi jäähtyisi tai jos siitä aiheutuisi liiaksi kova veto huoneessa.

Jos kylmyys on ankara tai jos kylmä, kostea tuuli puhaltaa, niin silloin pitäisi lapselle antaa raitista ilmaa joka päivä huoneessa, jonka akkunat ovat auki tai ulkona verannalla, missä on katto päällä, mutta lapsi tietysti pitää lämpimästi pukea. Lapsi pitäisi viedä ulos keskipäivän aikana vähäksi aikaa, ei koskaan niin kauaksi että lapselle tulee kylmä. Varsinkin pitää niin huolehtia hyvin nuorista ja heikoista lapsista.

Silloin kuin lapsi alkaa kävelemään ja liikkumalla voi ottaa lämpimänsä,